

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол №1 від «27» серпня 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н.С.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«Фінанси суб'єктів підприємництва»
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація: Фінанси, митна справа та оподаткування
(найменування спеціалізації)

освітній ступінь: бакалавр
(бакалавр, магістр)

форма навчання: денна
(денна, заочна)

Укладач:

Ясіновська Ірина Фантинівна, к.е.н., доц.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

ЛЬВІВ 2020

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування суб'єктів підприємництва, зміст їхньої фінансової діяльності. Фінанси суб'єктів підприємництва є основою фінансової системи країни. Фінансовий стан суб'єктів підприємництва впливає на фінансове становище країни в цілому.

Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів підприємництва всіх форм власності в усіх сферах діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація фінансової діяльності кожного суб'єкта підприємництва. Це потребує підготовки спеціалістів-фінансистів, що мають глибокі теоретичні і практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити план дій щодо виходу із фінансової скрути.

Предметом навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва.

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування системи базових знань з теорії і практики фінансових відносин суб'єктів підприємництва, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності.

Основними завданнями дисципліни є засвоєння основних принципів залучення, формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва; оволодіння навичками самостійного здійснення аналізу формування та використання фінансових ресурсів суб'єкта підприємництва.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Політична економія	Фінансовий аналіз
Макроекономіка	Податкова система
Фінанси	Страховання
Гроші і кредит	Бюджетна система
Економіка підприємства	Місцеві фінанси

Вимоги до знань і умінь

а) знати:

- місце фінансів суб'єктів підприємництва у фінансовій системі України;
- склад та структуру фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва;
- сутність фінансового механізму суб'єкта підприємництва;
- класифікацію витрат суб'єкта підприємництва на виробництво і реалізацію продукції;
- сутність прибутку як економічної категорії;
- принципи розподілу і використання прибутку суб'єкта підприємництва;
- основні принципи оподаткування прибутку суб'єкта підприємництва;
- джерела утворення та відновлення основних засобів суб'єкта підприємництва;
- сутність та джерела фінансування придбання нематеріальних активів;
- сутність та джерела капіталовкладень;
- сутність і структура оборотних засобів суб'єкта підприємництва;
- методи і показники (коефіцієнти) оцінки й аналізу фінансового стану суб'єкта підприємництва;
- види і принципи фінансового планування суб'єкта підприємництва;
- сутність антикризового управління фінансами суб'єкта підприємництва, а також поняття фінансової санації.

б) уміти:

- охарактеризувати суть і функції фінансів суб'єкта підприємництва, склад фінансових ресурсів та сфери фінансових відносин;
- здійснювати оцінку прибутковості продукції суб'єкта підприємництва;
- визначати фінансові результати діяльності суб'єкта підприємництва, розраховувати плату за користування кредитом;
- здійснювати аналіз відхилень фактичних результатів від планових;
- аналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання у частині його активів та зобов'язань;

- використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства;
- обґрунтовувати та надавати економічну інтерпретацію фінансових результатів діяльності суб'єктів підприємництва.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер теми	Назва теми
1.	Основи фінансів суб'єктів підприємництва
2.	Розрахункові операції суб'єктів підприємництва
3.	Грошові потоки суб'єктів підприємництва
4.	Формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва
5.	Оподаткування суб'єктів підприємництва
6.	Необоротні активи суб'єктів підприємництва
7.	Оборотні активи суб'єктів підприємництва
8.	Капітал суб'єктів підприємництва та його формування
9.	Кредитування суб'єктів підприємництва
10.	Інвестиційна діяльність підприємства
11.	Оцінка фінансового стану суб'єктів підприємництва
12.	Фінансове планування
13.	Фінансова санація та банкрутство
14.	Державне регулювання підприємницької діяльності

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінанси суб'єктів підприємництва» є доповненням до теоретичного курсу даної дисципліни і мають на меті закріплення і поглиблення здобутих студентами теоретичних знань, набуття навичок аналітичної роботи та вирішення конкретних практичних задач за даними офіційної статистики.

Самостійна робота сприяє формуванню економічного кругозору, поширенню вже одержаних знань, вивченню складних актуальних проблем реальної дійсності, їх усвідомленню і аналізу. Самостійна робота виступає також дійовою формою самоконтролю рівня знань студентів, широти їх кругозору, глибини їх інтелекту.

РОЗДІЛ 2. ГРАФІК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ розділу, теми	Назва розділу, теми	Кількість годин СРС
1.	Основи фінансів суб'єктів підприємництва	3
2.	Розрахункові операції суб'єктів підприємництва	3
3.	Грошові потоки суб'єктів підприємництва	3
4.	Формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва	3
5.	Оподаткування суб'єктів підприємництва	3
6.	Необоротні активи суб'єктів підприємництва	3
7.	Оборотні активи суб'єктів підприємництва	3
8.	Капітал суб'єктів підприємництва та його формування	3
9.	Кредитування суб'єктів підприємництва	3
10.	Інвестиційна діяльність	3
11.	Оцінка фінансового стану суб'єктів підприємництва	2
12.	Фінансове планування	2
13.	Фінансова санація та банкрутство	2
14.	Державне регулювання підприємницької діяльності	2
Разом годин самостійної роботи студента		38

Форми контролю:

- поточний контроль засвоєння матеріалу на семінарських, практичних заняттях на основі відповідей на питання, повідомлень, доповіді, дискусій тощо;
- тестовий чи інший контроль тем, винесених на самостійне опрацювання студентів;
- усна доповідь про розв'язання ситуаційних завдань тощо;
- індивідуальний чи колективний проект (робота), що потребує формування практичних навичок і умінь студентів тощо.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Частина навчального матеріалу виноситься на самостійне вивчення студентами. Самостійна робота повинна активізувати засвоєння знань, набуття

вмінь та навичок студентами для успішного застосування їх у подальшій роботі.

СРС включає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуальних практичних завдань. Теоретичний етап самостійної роботи студента передбачає вивчення окремих питань теми шляхом опрацювання рекомендованої літератури.

Виконання самостійної роботи проводиться за рекомендованим планом.

Самостійна робота №1

Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва

На самостійне опрацювання виносяться питання «Статутний фонд як джерело фінансової діяльності».

Самостійна робота №2

Тема 2. Розрахункові операції суб'єктів підприємництва

Скласти схеми здійснення платежів за допомогою платіжного доручення, платіжної вимоги-доручення, векселя, чеку, акредитиву.

Самостійна робота №3

Тема 3. Грошові потоки суб'єктів підприємництва

З даної теми студенти самостійно повторюють з курсу «Економіка підприємства» види цін та порядок їх встановлення на промислову продукцію з ПДВ і акцизним збором. При цьому вони повинні знати, як визначаються: оптова ціна підприємства; відпускна ціна (ціна реалізації з акцизним збором); ціна реалізації з акцизним збором і ПДВ; роздрібна ціна.

Самостійна робота №4

Тема 4. Формування та використання прибутку суб'єктів підприємництва

У зв'язку з вивченням питання щодо розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств (чистого прибутку), студенти самостійно визначають особливості такого розподілу в акціонерних товариствах (АТ), де поряд з політикою розвитку підприємства розробляється дивідендна політика, яка обумовлює порядок та розміри виплати дивідендів акціонерам-власникам акцій даного АТ.

Студенти повинні знати існуючі методи проведення дивідендної політики, фактори, що впливають на розміри виплачуваних дивідендів, усвідомлювати взаємозв'язок дивідендної політики із політикою виробничого і соціального розвитку АТ.

Самостійна робота №5

Тема 5. Оподаткування суб'єкта підприємництва

Опрацювавши рекомендовану літературу, студенти повинні знати особливості обчислення і сплати окремих видів обов'язкових зборів і цільових відрахувань підприємств в державні позабюджетні фонди.

Самостійна робота №6

Тема 6. Необоротні активи суб'єктів підприємництва

Проаналізувати фізичний знос основних засобів вітчизняних суб'єктів підприємництва різних видів економічної діяльності.

Самостійна робота №7

Тема 7. Оборотні активи суб'єктів підприємництва

Дослідити питання: «Вплив структури оборотних активів на фінансовий стан підприємства».

Самостійна робота №8

Тема 8. Капітал суб'єктів підприємництва та його формування

Проаналізувати структуру капіталу вітчизняних малих, середніх та великих підприємств та її зміну впродовж трьох останніх років.

Самостійна робота №9

Тема 9. Кредитування суб'єкта підприємництва

З даної теми студенти самостійно опрацьовують такі питання:

1. Зміст і порядок укладання кредитної угоди між підприємством-позичальником коштів і комерційним банком-кредитором.
2. Забезпечення зобов'язань позичальника перед банком.

Самостійна робота №10

Тема 10. Інвестиційна діяльність підприємства

Самостійно студенти вивчають тенденції залучення іноземних інвестицій в національну економіку.

Самостійна робота №11

Тема 11. Оцінка фінансового стану суб'єкта підприємництва

З даної теми студенти повинні самостійно опрацювати наступне питання за рекомендованою літературою: «Особливості відображення статей у фінансових звітах».

Самостійна робота №12

Тема 12. Фінансове планування

З даної теми студенти вивчають особливості проведення розрахунків показників фінансового плану підприємства та складання балансу доходів і видатків.

Самостійна робота №13

Тема 13. Фінансова санація підприємств

З даної теми студенти самостійно опрацьовують такі питання:

1. Економіко-правові аспекти фінансової санації підприємств.

2. Банкрутство підприємств: підстави та наслідки.

Самостійна робота №14

Тема 14. Державне регулювання підприємницької діяльності

Самостійно студенти вивчають позицію України в міжнародних рейтингах (Індекс легкості ведення бізнесу, Глобальний інноваційний індекс, Індекс глобальної конкурентоспроможності).

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 №514-VI // Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 і зареєстровано Міністерством юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 (із змінами та доповненнями).
6. Базецька Г.І., Суботовська Л.Г., Ткаченко Ю.В. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері: навч. посіб.: ХНАМГ, 2012. 292 с.
7. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
8. Бердар М.М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
9. Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
10. Гриб С.В., Болкунов І.О. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах: навчальний посібник, Львів: Магнолія-2006, 2013. 330 с.
11. Гриценко Л. Л., Дейнека О. В., Боярко І. М. Фінанси підприємств. Практикум : Навч. посіб. 2014. 284 с.
12. Данілов О.Д., Паєнтко Т.В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
13. Зянько В.В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1. Вінниця : ВНТУ, 2016. 126 с.
14. Кірейцева Г.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій. Київ. ЦУЛ. 2017. 268.

15. Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2010. 504 с.
16. Мельник П. І. Фінанси підприємств у ринкових умовах: навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2015. 217 с.
17. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 504 с.
18. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Економіка і фінанси підприємства : підручник. Львів : Магнолія, 2014. 406 с.
19. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д та ін. Фінанси підприємств: підручник – восьме вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.
20. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
21. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г.Я. Аніловської, І.Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с
22. Фінанси підприємств: навч. посібник: Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге вид., розшир. та доплвн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.
23. Фінанси підприємств : практикум / Фурик В. Г., Зянько В. В., Вальдшмідт І. М. Вінниця : ВНТУ, 2017. 87 с.

Додаткова література

24. Безугла Т.В. «Економічна стійкість» та «Фінансова стійкість». *Молодий вчений*. 2014. № 3(06). С. 32-34.
25. Внукова Н.М., Плєшивцева Т.О. Забезпечення спеціального кредитування підприємств шляхом факторингу. *Енергосбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2014. № 7. С. 31-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecee_2014_7_6.
26. Вознюк А.О. Фінансова стійкість та її значення для економічного розвитку і безпеки підприємства. *Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси*. 2012. Вип. 9(1). С. 164-169.
27. Гаценко-Колумбет О. П. Оборотні активи підприємства: проблеми теорії обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 1. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2013_1_10.
28. Єчина К.А. Особливості сучасного кредитування підприємств. *Управління розвитком*. 2013. № 22. С. 53-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_22_24.
29. Зорінець П.І. Економічна стійкість та фінансова безпека підприємства в умовах нестабільності ринку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 9. С. 148-152.
30. Ігнатишин М.В., Алтухова О.В. Фінансова стійкість підприємства як гарантія забезпечення платоспроможності. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2014. Вип. 2. С. 104-112.
31. Карлін М. Вплив кліматичних обмежень на фінанси підприємств: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економічний часопис*

- Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 4. С. 89-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2017_4_15.
32. Колумбет О. П. Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління*. 2013. Вип. 23-24. С. 324-332. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2013_23-24_48.
33. Король В.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. URL: <http://pulib.if.ua/book/55>.
34. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. – 2010. №8. С. 105-114.
35. Курганський К.С. Фінансова стійкість підприємства: застосування апарату нечіткої логіки для прогнозування банкрутства. *Моделювання та інформаційні системи в економіці*. 2011. Вип. 85. С. 185-199.
36. Мичак Н. О. Порядок розкриття інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, у фінансовій звітності підприємств. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 2. С. 139-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2018_2_29.
37. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: підручник. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/finansii/finansii_pidpriyemstvslavyuk_pa.
38. Федоренко С.В., Федоренко М.С. Зайнятість, фінанси та інформаційні технології на підприємстві. *Економіка та держава*. 2012. № 12. С. 39-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2012_12_10.
39. Черняєва О. Кредитування підприємств малого та середнього бізнесу. *Віче*. 2010. № 12. С. 30-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_12_11.

Питання для самоконтролю

1. Економічна суть фінансів суб'єктів підприємництва, їх функції.
2. Фінансові ресурси суб'єктів підприємництва, їх формування.
3. Організація фінансів суб'єктів підприємництва.
4. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, її завдання.
5. Безготівкові розрахунки, їх класифікація.
6. Готівкові розрахунки. Організація готівкового обороту.
7. Платіжна дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення.
8. Склад грошових надходжень підприємств.
9. Доходи від операційної діяльності.
10. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг; методи її розрахунку.
11. Фактори, що впливають на суму виручки від реалізації продукції.
12. Характеристика цін на продукцію і фактори, що на них впливають.
13. Грошові надходження від інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності.
14. Прибуток - результативний показник діяльності суб'єктів підприємництва, його економічний зміст.

15. Функції прибутку, їх характеристика.
16. Фактори, що впливають на величину прибутку.
17. Порядок формування прибутку.
18. Використання прибутку.
19. Сутність рентабельності.
20. Показники рентабельності продукції, методика їх розрахунку.
21. Шляхи підвищення рівня рентабельності продукції.
22. Пряме оподаткування підприємств.
23. Непряме оподаткування підприємств.
23. Поняття оборотних коштів, їх склад і структура.
24. Принципи організації оборотних коштів, їх характеристика.
25. Нормування оборотних коштів, її необхідність. Поняття норми і нормативу.
26. Розрахунок нормативу власних оборотних коштів на незавершене виробництво.
27. Розрахунок нормативу власних оборотних коштів економічним методом.
30. Визначення сукупного нормативу власних оборотних коштів та джерел його фінансування.
31. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів.
32. Показники оборотності оборотних коштів.
33. Значення і шляхи прискорення оборотності оборотних коштів.
34. Необхідність, види і функції кредиту.
35. Банківський кредит, його види та форми.
36. Порядок оформлення одержання кредиту в банку.
37. Порядок погашення кредиту та відсотків за користування ним.
38. Основні кошти підприємств, їх склад, структура.
39. Показники стану і використання основних коштів підприємств, їх розрахунок.
40. Реальне інвестування на підприємстві, його особливості і форми.
41. Капіталовкладення, визначення необхідного їх обсягу.
42. Джерела реального інвестування.
43. Розрахунок показників економічної ефективності капіталовкладень.
44. Поняття фінансового стану підприємства, необхідність його визначення і аналізу.
45. Система показників оцінки фінансового стану підприємств. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану.
46. Показники майнового стану підприємства, їх розрахунок.
47. Показники фінансової стійкості підприємства, їх характеристика і розрахунок.
48. Типи фінансової стійкості підприємства, їх характеристика.
49. Показники платоспроможності та ліквідності, методика їх розрахунку.
50. Показники ділової активності, їх розрахунок.
51. Показники рентабельності як комплексна оцінка фінансового стану підприємства.
52. Значення фінансового планування, його етапи та методи.
53. Види фінансових планів. Зміст бізнес-плану.

54. Порядок розробки фінансового плану підприємства.
55. Оперативне фінансове планування на підприємстві, його значення.
56. Суть санації підприємств та прийняття рішення щодо її проведення.
57. Порядок проведення фінансової санації.
58. Розробка плану фінансової санації підприємства.
59. Оцінка санаційної спроможності підприємства.
60. Внутрішні джерела фінансової санації.
61. Участь кредиторів у санації підприємств.
62. Фінансова участь держави в санації підприємств, її форми.
63. Порядок оголошення підприємства банкрутом.
64. Приховане, фіктивне, навмисне банкрутство

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати самостійної роботи оцінюються викладачем згідно з чинною шкалою оцінювання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента приведені в підрозділі 9.2 Робочої програми навчальної дисципліни.